

- оперативна стійкість, яка забезпечується в поточному періоді на основі застосування економічного інструментарію та з можливістю коригування планових показників розвитку підприємства;

- прогнозна стійкість, яка ідентифікується із застосуванням економіко-математичних методів у процесі планування та прогнозування;

- стратегічна стійкість, досягнення якої визначається у відповідній стратегії розвитку підприємства на основі фінансових показників, що має сприяти стабільному його функціонуванню та розвитку.

Характеристика економічної стійкості суб'єкта господарювання має включати екологічні аспекти, зважаючи на той негативний вплив на навколишнє природне середовище, який здійснює більшість підприємств реального сектору економіки, а також на необхідність фінансування заходів, спрямованих на відшкодування завданої шкоди, на утилізацію шкідливих речовин тощо.

Отже, економічна стійкість підприємства характеризується його здатністю гнучкої й швидкої адаптації до змін внутрішнього та зовнішнього середовища і сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємства, забезпеченню належного рівня платоспроможності, фінансової незалежності, ділової активності, а також нормальному функціонуванню та безпечному його розвитку в мінливих умовах невизначеного бізнес-середовища.

Список використаних джерел: 1. *Вітлінський В.В.* Моделювання економіки: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2003. 408 с. 2. *Дикань В.Л., Воловельська І.В., Маковоз О.В.* Економічна безпека підприємства: навч. посіб. Харків: УкрДАЗТ, 2011. 266 с. 3. *Сабадаш Л.О.* Моніторинг економічної стійкості підприємства в кризових умовах: дис. на здоб. наук. ступ. д-ра філософії зі спец. 051 – Економіка. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 250 с. 4. *Скриль О.К.* Синтез механізмів управління економічною стійкістю підприємства: дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук зі спец. 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Полтава: ПУЕТ, 2016. 218 с.

УДК 658

Клименко Т.В., канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування
Поліщук О.Г., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Ключові слова: економічна безпека, моніторинг, захищеність, загрози, адаптивність.

Нестабільність та висока ризиковість національної економіки, невизначеність умов функціонування, вплив сукупності загроз внутрішнього й зовнішнього походження на фінансово-господарські результати діяльності підприємств можуть бути причиною порушення їх економічної безпеки, що загрожуватиме подальшому існуванню цих підприємств. Особливо питання безпечного функціонування постало для вітчизняного бізнесу після повномасштабного вторгнення РФ на територію України, коли більшість з них повністю або частково втратила свій економічний потенціал: матеріальні ресурси, виробничі потужності, персонал, економічні зв'язки тощо, а також можливості подальшої діяльності та розвитку. Проте, для підтримання обороноздатності та розвитку національної економіки, хоча й в умовах значних обмежень, необхідно розробити механізм убезпечення фінансово-господарської діяльності підприємств, здатного адаптуватися до умов, що змінюються, а з боку держави, – створити належні умови для функціонування та розвитку бізнесу.

Дослідження наукових напрацювань показало відсутність єдиного підходу до розуміння сутності поняття «економічна безпека підприємства», поряд з цим, можна виділити такі ключові підходи:

- сприймаючи підприємство як систему, економічна безпека також має розглядатися як єдина цілісна *система*, яка за рахунок захисних методів і економічного інструментарію дозволяє забезпечувати безперебійну діяльність та розвиток підприємства;

- підприємство функціонує в бізнес-середовищі, якому притаманний високий рівень ризиковості, тому з точки зору *ризикового підходу*, економічна безпека є його здатністю ефективно реагувати на вплив внутрішніх і зовнішніх факторів, гнучко адаптуватися до нових умов;

- *ресурсно-функціональний підхід* передбачає, що економічна безпека характеризує стан захищеності фінансово-економічної діяльності та розвитку підприємства на основі раціонального використання ресурсів підприємства, створення внутрішніх механізмів швидкої адаптації до мінливих умов внутрішнього й зовнішнього бізнес-середовища;

- згідно *організаційного підходу* економічну безпеку розглядають як сукупність заходів, які взаємопов'язані між собою, спрямованих на ефективне використання ресурсного потенціалу підприємства, забезпечення економічної стійкості, підвищення ділової активності та прибутковості, захист від негативного впливу внутрішніх і зовнішніх загроз;

- в основу *інформаційного підходу* до трактування економічної безпеки покладено її розуміння як сукупності вимог до джерел інформації про фінансово-господарську діяльність підприємства, а також інструментарій інформаційно-аналітичного моніторингу та реалізації заходів, спрямованих на попередження, профілактику та прогнозування ймовірності негативного впливу факторів, що є підґрунтям для прийняття управлінських рішень.

Окрім цих, науковці виділяють й інші підходи до трактування економічної безпеки підприємства (наприклад, стійкісний, еволюційний, процесний, конкурентний, фінансовий, гармонізаційний, ситуаційний та інші [2]), проте, в основі кожного з них є захист усіх видів діяльності підприємства та його розвитку від загроз внутрішнього й зовнішнього походження, при цьому має бути забезпечена ефективність діяльності, фінансова незалежність та платоспроможність, нарощуватися ділова активність.

Дослідження сутності економічної безпеки показало наявність певних ознак, які притаманні цьому поняттю, що характеризують її як складну багаторівневу систему, та наявність яких у підприємства може бути свідченням забезпечення належного рівня убезпечення його від загроз (рис. 1).

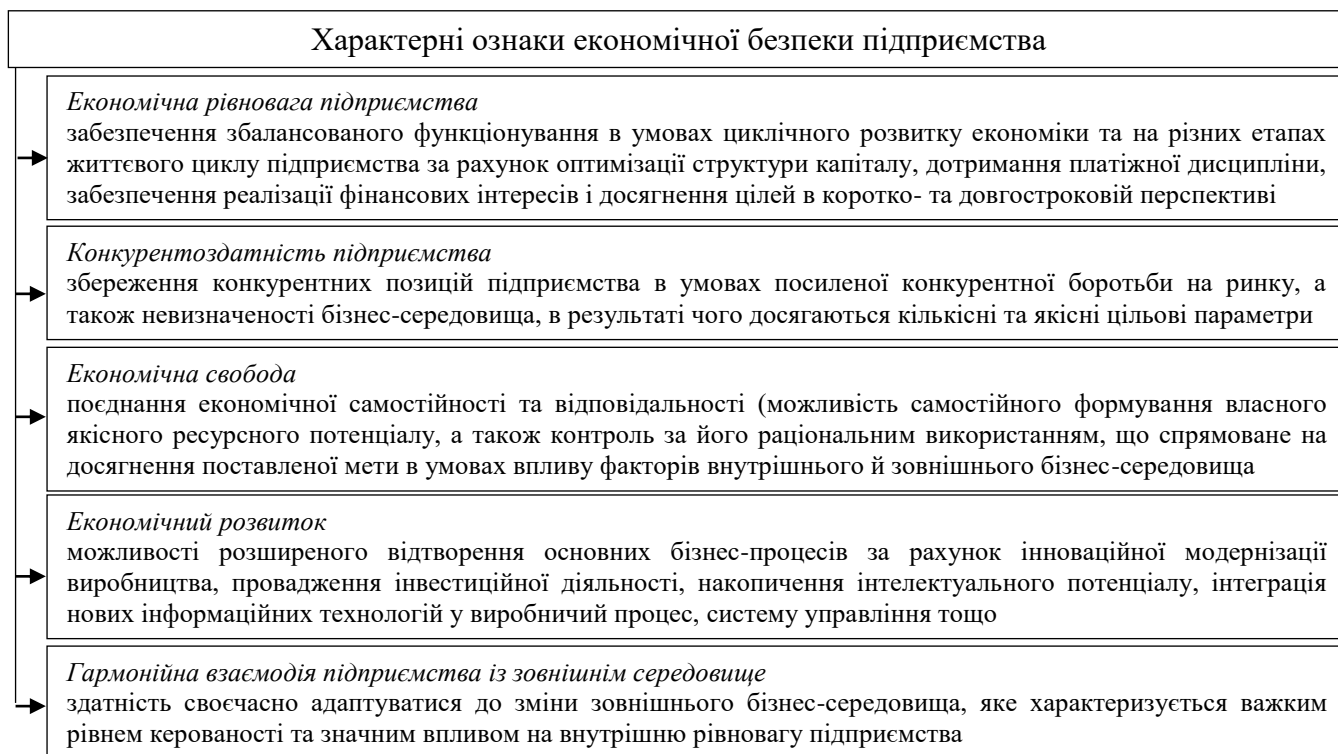

Рис. 1. Характерні ознаки економічної безпеки підприємства*

Джерело: складено на основі [1]

Отже, економічна безпека є однією з важливих характеристик підприємства та якості його менеджменту, адже визначає їх здатність адекватно реагувати та мінімізувати негативний вплив факторів зовнішнього й внутрішнього середовища на нормальне функціонування та розвиток за допомогою економічного інструментарію. Зауважимо, що система обліково-аналітичного забезпечення є інформаційною базою для прийняття управлінських рішень щодо функціонування системи економічної безпеки підприємства. Також на підприємстві має бути якісна система економічного моніторингу, здатна своєчасно виявляти загрози та ризики задля оперативного впровадження захисних заходів для забезпечення безперебійного функціонування, реалізації проектів розвитку, конкурентоздатності, фінансової незалежності та достатнього рівня ефективності.

Список використаних джерел: 1. *Сосновська О.О.* Система економічної безпеки підприємств зв'язку: монографія. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 440 с. 2. *Чупрін Є.С.* Формування системи забезпечення економічної безпеки підприємств: дис. на здоб. наук. ступ. д-ра філософії зі спец. 051 – Економіка. Харків: ХНУБА, 2021. 242 с.

УДК 657.6

Оляднічук Н.В., канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Уманський національний університет садівництва, м. Умань, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ У ПІДПРИЄМСТВІ

Ключові слова: організація обліку, обліково-аналітичне забезпечення, аналітична робота, контроль, управління підприємством.

Виробничо-господарська діяльність та рівень економічної ефективності суб'єкта підприємництва потребують постійного вдосконалення обліково-економічного забезпечення з метою наповнення системи показниками, необхідними для глибокого вертикального і горизонтального аналізу інформаційних обліково-аналітичних масивів, що задовольняють запити внутрішніх і зовнішніх користувачів. Інформаційна безпека обліково-аналітичної системи передбачає надійність безперебійної роботи технічного обладнання, досконалість програмного забезпечення, захист вхідної та вихідної інформації від зовнішнього втручання та пошкодження, надійність збереження сформованих зведених та звітних економічних масивів.

Належним чином організована обліково-аналітична робота підприємств є цілеспрямованою дією щодо збору, обробки та аналізу внутрішньої і зовнішньої інформації, що є надзвичайно важливою для прийняття рішень та управління підприємством. Аналітичне забезпечення є безперервним процесом підтримки управлінських рішень за допомогою певних організаційно-технологічних процедур, інформаційних систем та рівня кваліфікації працівників обліково-економічного підрозділу.

Дослідженню питань обліково-аналітичного забезпечення та організації обліково-аналітичної роботи у підприємствах присвячено великий спектр наукових публікацій. Проте в сучасних, надто стрімких темпах розвитку економіки країни та впливу зовнішніх чинників, мають місце численні актуальні проблемні питання обліково-аналітичного характеру.

Внутрішньогосподарська звітність підприємства, яка формується на підставі обліково-аналітичної інформації, стверджує Барановська С.П. [1], надає менеджерам необхідні дані економічного характеру для управління, виявлення відхилень та недоліків фінансово-господарської діяльності та формує важелі зворотного впливу на підконтрольні об'єкти. Голянчук Н.В. [3] також стверджує, що провідна роль в загальній сукупності економічної інформації належить саме обліково-економічній, що обумовлено специфікою бухгалтерського обліку, який охоплюючи процеси виробництва, обігу та розподілу продукту, формує повну інформацію про кругообіг засобів.

Якісні характеристики обліково-аналітичної інформації (достовірність, релевантність, надійність, зіставність, повнота, оптимальність, оперативність тощо) та її цінність для цілей управління сталим розвитком підприємства досліджує Будько О.В. [2]. Автор класифікує